

VEGYES.

A Délmagyarországi Nevelők Egyesületének Középiskolai Szakosztálya két ülést tartott ebben a tanévben. Az első 1939 dec. 19-én az áll. Baross Gábor gimnáziumban, a másodikat pedig 1940 jan. 16-án az áll. Leánygimnáziumban rendezte. Az elnöki fiztet mindkét esetben *dr. Várkonyi Hildebrand* egy. tanár, az egyesület elnöke töltötte be.

Elnök megnyitó beszédet mondott, melyben megokolja az egyesület működésének eddigi szünetelését s egyben örömeinek ad kifejezést, hogy a középiskolai szakosztály ismét elsőnek veszi fel a munkát.

Az első előadó *dr. Visy József* tanár volt. Előadásának címe: A humanista nevelés alapelvei a mai Németországban.

Előadásában a humánus-szemléletnek a népi törekvéseknek megfelelő átértékelését mutatta be. Az új német iskolapolitikai irányzat ugyanis a klasszikus ókor etikai, esztetikai és tudományos értékeszméit elsősorban a nemzeti öntudat ébren tartó tényezőinek tekinti. Ennek következtében az iskolai tantervek és szakirodalom a humanitásban — az idea és logosz-szal szemben — a nemzeti erő kifejtés; a hősi, a katonai eszmény megalapozását keresi. A németiség új életének, a nacionalizmusra való ráébredésének ebből az irányából nőtt ki a harmadik birodalom humanizmusának eszmevilága. Érthető tehát, hogy nevelési rendszere is azt az ember eszményt tűzi ki célul, aki a maga erőit készségesen bocsájítja a közösség szolgálatára. Ilyen vonatkozásban a humanista oktatásban első helyre az antik politikai elmélkedők (Lykurgos, Szofon, Platon, Aristoteles), a népi éretnyeket ünneplő költők (Homéros, Tyrtaios, Hesiodos, Sophokles, Vergilius)

és a nemzeti történet-írók (Thukydides, Xenophon, Cæsar, Livius, Tacitus) kerülnek. Vagyis azok az írók, akik politikai irányzatuk folytán különösen alkalmasak arra, hogy a német ifjúságot a nemzeti múlt és a faji értékek iránt lelkesítsék. Horátius, Ovidius, Catullus azonban már kimaradnak ebből a tantervből, mert művészetük nem karakterisztikus megnyilvánulása a fenti értelemben vett humanitásnak.

Tény az, hogy a humanisztikus tárgyakat nem csupán formális nyelvi képző erejükért tanítjuk, hanem eszmei tartalmat, nemzeti okulást, történelmi és erkölcsi tanulságokat, tehát általános emberi: a *humánus*-nak megvalósulását is várjuk tőlük. De éppen ettől a meg gondolástól remélhetjük, hogy meg fogja hozni a nemzeti szociálistikus pedagógiai kereteinek kiszélesülését. S ekkor a németiség a jelen feladatait szolgáló harcában a humanizmust a maga ostromtalan egészében fogja szemlélni és egyben továbbra is biztatóan nemzetközi filológiai vezető szerepét.

Az eszmékben gazdag előadást élénk vita követte. Majd a második előadó *dr. Berg Pál* „Neveletlen nemzetünk” címen tartott felolvasást.

Abból a látszólagos ellentétből indult ki, amely a megfeszített nevelőmunka és a csekély nevelési eredmény között mutatkozik. Kifejti, hogy ennek az ellentétnek magyarázatára nem alkalmas sem a *nevelhetőség* fogalmának *korlátozása*, sem a nevelés csekély mennyiségével való érvelés, egyes egyedül a nevelés *milyenségén* való elmélkedés vezethet célhoz.

Az ember öntudatos lény és ez életének önértékét ad: célja a klasszikus „Gnolhi seauton”, mert önmagában tudja megismerni az isteni szikrát. Önmagunk megismerése azonban mintegy

csak tükrökből történhetnek; az irodalom, a történelem, a művészet, filozófia azok a tükrök, amelyekben megláthatjuk önmagunkat. Ezek világítják meg az egyes élettapasztalatokat. A tételek tehát: az élettapasztalatok megértése csak az említett „tükrök“ segítségével lehetséges. De fordítva is áll a tétel: élettapasztalat nélkül h'ába minden irodalom és művészet! Már pedig az iskolás gyermek legtöbbször olyasmint kap „irodalom“ és „művészet“ címén, amely kívül esik élettapasztalatain. Ezt igazolják tankönyvekből vett részletek; Sully Prudhomme, Horatius, Rostand, Shakespeare részletek, az ifjúság viselkedése képtárban, rádió hallgatásközben stb. Ha viszont így áll a helyzet, akkor az iskolai nevelés is túl lő a célon: túl nehéz feladatok elé állítja a növendéket és így kedvét szegi.

Az önmegismerés ipar excellence egyedi tevékenysége csak a közösségben folyhatik le és így subspecie mundi az individuum nevelésével egyértékű szociális nevelése is, ami a jónak tudatosításában, megvalósítására irányuló törekvésben, fegyelmezett együttműködésben nyilvánul. E téren súlyos hibák láthatók a nevelési gyakorlatban: a fegyelem „negatív koncepciója“ eleve elnyomja a növendékben a fegyelmezett viselkedésre való hajlandóságot, az állandóan folyó „mindenki harca mindenki ellen“ kiöli az együttműködés csíráit is.

A helyzet javulását célzó nevelési módszereket nehéz megje'olni, mégis rámutat arra, hogy változtatni kell a nevelés anyagán, figyelembe véve az ifjúkor tapasztalatlan lelkiségét. Változtatni kell a nevelés formáján, pozitív értelmet adva a fegyelemnek és versengés helyébe a bajtársiasságot illetni. Végül pedig ki kell építeni az iskolán túli nevelést, mert úgy is ez a kor az, amely legjobban képes az önmegismerésre, tehát nevelődésre is.

Az újszerűségében meglepő, de kö-

vetkeztetéseiben kissé merész előadás élénk viszhangot keltett a hallgatóság körében.

A második ülésnek szintén két előadója volt. Az első dr. Horváth Edit, előadásának címe: A modern nyelvtanítás módszeréről.

Előadásának első részében a módszeres alapelvek történelmi áttekintését adja. A módszer a nyelvről alkotott fogalomtól függ. A felvilágosodás korában a nyelvet egyes szavak határozott nyelvtani szabályok szerint való kapcsolatának tartották. A nyelvtanítás lényegileg a grammatika tanítása volt. Ismerletli a kor nagy nyelvészeinek rendszereit.

Másik felvetett problémája a direkt vagy indirekt módszer kérdése, azaz: idegen nyelvet csak idegen nyelven tanítsunk-e, vagy az anyanyelv segítségével. Váolja a direkt-módszer nagy mestereinek: Comeniusnak, Berlitznek, Vietornak, W. Webernek stb. metodikáját. E nagy didaktikusok nyomán a nyelvfogalom megváltozott: a nyelvben egy nép lelkének kifejezőképességét látjuk, melyet a maga egészében kell megragadni.

Az elvi kérdések tisztázása után a módszer gyakorlati része következett.

A kezdők tanításának módszere. Cél: a jó szókincs megszerzetése az élő mindennapi nyelvből. Fő mozzanatok 1. a fül iskolázása, 2. az utánzás, 3. a beszéd. Lapper énekelteő módszerét ismerteti. Hangsúlyozza a progresszió hézagtalanságát, a nyelvtani magyarázat helyes beékelését és az új szavak megtanításának módszerét.

A haladók tanításának módszere. Feladat: szókincs gyarapítás, 2. a fordítás mint értelemátvitel, 3. az irodalom földolgozása. A szókincs gyarapítása szemléletes módon történjék. A fordítás alapelve; so treu, wie möglich, so frei, wie nötig. Az irodalom feldolgozására dr. Derleth müncheni tanár né-

hány mintaóráját mutatja be. A vezetés gondolatmenete: 1. az író egyéniségére, vagy művére különösen jellemző részlet bemutatása, 2. kiragadunk néhány szót a tárgyalandó szövegrészből (Kernwörter) 3. a kérdések megfelelő vezetésével behatolunk a mű alapgondolatába, 4. a rövidebb költemény külső alakját grafikusan ábrázoljuk, 5. a darabot művészelemezzen előadjuk.

Az előadás befejező részében az iskolai színelőadások eredeti nyelven való színrehozatalának pedagógiai jelentőségét emeli ki: a nyelvtanítás rejtett segédeszközének nevezi. Minél több szereplő legyen, az utasítások is lehetőleg a színmű nyelvén történjenek; kicsinyeknek inkább vers, nagyoknak pedig inkább próza felel meg.

A sok tanulságot nyújtó értekezés után *dr. Szűcs Lajos* kegyesrendi tanár „A tanóra vezetésének egy mindennapos problémája” cím alatt felvetette a kér-

dést: mit tegyünk azokkal a különben derék tanulóinkkal, kikről érezzük, hogy bennük van a feletet, és felhíváskor mégsem tudnak feleletet adni? Az előadó nagy pszichológiai mélységgel mutatott rá a gátlás lényegére, és arra a következtetésre jutott, hogy legcélszerűbb a tanulót egy kissé pihenni hagyni, látszólag nem foglalkozni vele, hogy a gyermek lelkében keletkezett feszültség feloldódhasson. Az eszmélkedés további részleteit mellőzzük, mert a következő számunkban ugyis egész terjedelmében közöljük.

Az igazi pedagógus-lélekkel felvetett kérdés a hozzászólások egész özönét involválta, úgyhogy az elnök az ilyen gondolatébresztő problémák miről g a koribb, esetleg minden ülésen való felvetését és megvitatását hozta javaslatba.

m. i.

A **Lapszemle** rovatot lapunk terjedelmének korlátozása miatt egyelőre kénytelenek voltunk beszüntetni.